

2022

**Elikagaien xahuketaren
analisia EUKADIKO
RETAIL sektorean
(Txikizkako salmenta eta bestelako
salmenta motak)**

- AZKEN TXOSTEN -

**EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO**

EKONOMIAREN GARAPEN,
JASANGARRITASUN
ETA INGURUMEN SAILA
DEPARTAMENTO DE DESARROLLO
ECONÓMICO, SOSTENIBILIDAD
Y MEDIO AMBIENTE

The FOODRUS project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement N°101000617.

Aurkibidea

1. Helburu globalak eta irismena.....	3
2. Metodologia	3
2.1. Diagnostikoaren irismena	3
2.2. Neurketa-metodoak.....	8
3. Elikagaien xahuketaren diagnostikoa	11
3.1. Elikagaien xahuketaren datu globalak	11
3.2. Elikagaien xahuketaren xehetasuna	12
3.2.1. Elikagaien xahuketaren parte jangarria	12
3.2.2. Elikagaien xahuketaren parte ez jangarria	13
3.3. Xahutzeko arrazoiak	14
3.4. Xahuketaren helmuga.....	14
3.5. Xahuketaren kostua/diru-sarrera.....	14
3.6. Xahuketa murrizteko neurriak.....	15
3.7. Xahuketa murrizteko zailtasunak	16
3.8. Xahuketa murrizteko informazioa jasotzeko interesa.....	16
3.9. Beste iruzkin batzuk.....	16
4. Diagnostikoa probintzia bakoitzeko	18
5. Vitoria-Gasteizko udalaren diagnostikoa.....	21
6. Metodologiari buruzko ondorioak.....	23
7. Erreferentziak	24
1. Eranskina: Elikagaien xahuketaren eta azpiproduktuen neurketa egiteko fitxa: retail	26

1. Helburu globalak eta irismena

Euskadiko elikagaien xahuketaren diagnostikoari buruzko proiektuaren helburu globalak honako hauek dira:

- Elikagaien xahuketa neurtzeko eta kontrolatzeko Europako gidalerroak betetzea.
- Elikagaien xahuketaren arazoa bolumenaren, ekonomiaren eta gizartearen arabera kalkulatzeko.
- Elikagaien xahuketaren foku nagusiak identifikatzeko.
- Neurketaren kalitatea bermatzeko, ebaluazioa elikagaien xahuketa eta Euskal Estrategiaren eraginkortasuna monitorizatzeko xedez.
- Xahuketaren benetako iturriak eta kausak zehazteko.
- Izaera politikoko, ekonomikoko, merkatuko, legezko eta sanitariozko zailtasunak gainditzeko laguntzea, bai eta elikagaien xahuketa murrizteko interesa duten eragileei laguntzeko ere.
- Elikagaien xahuketa murrizteko hobekuntza zehazteko, inpaktua areagotzeko ahalegina murrizteko.

Helburu global horien artean, azterlanaren irismena honako hau da: Elikagaien xahuketaren diagnostikoa RETAIL - txikizkako salmenta eta bestelako salmenta motak sektorean.

2. Metodologia

2.1. Diagnostikoaren irismena

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2002ko urtarrilaren 28ko 178/2002 (EE) Erregelamenduak elikagaiei buruzko legeriaren printzipio eta betekizun orokorrak ezartzen ditu, Elikagaien Segurtasuneko Europako Agintaritzak sortzen ditu eta elikagaien segurtasunari buruzko prozedurak finkatzen ditu. Erregelamendu horren arabera, «elikagaitzat» (edo «elikadura-produktutzat») jotzen da gizakiek jango duten edo jateko probabilitatea duten edozein substantzia edo produktu, osorik edo parte batean eraldatuta edo ez. «Elikagai» delakoaren barruan edariak, txiklea eta edozein substantzia barne hartzen da, ura barne, betiere fabrikatzean, prestatzean edo tratatzean elikagaiari borondatez gehitu bazaio. Ura 98/83/EE Zuzentarauko 6. artikuluan zehaztutako betetze-puntuaren ondoren sartuko da, 80/778/EE eta 98/83/EE Zuzentzaruetan ezarritako betekizunei kalterik egin gabe. «Elikagaia» adieraren barruan ez dira honako hauek kontuan hartzen:

- a) pentsuak;
- b) animalia biziak, gizakien kontsumorako merkaturatzeko prest badaude salbu;
- c) uzta bildu aurretiko landareak;

- d) botikak, Kontseiluaren 65/65/EEE eta 92/73/EEE zuzentarauek zehaztutakoaren arabera;
- e) kosmetikoak, Kontseiluaren 76/768/EEE Zuzentarauak zehaztutakoaren arabera;
- f) tabakoa eta tabako-produktuak, Kontseiluaren 89/622/EEE Zuzentarauak zehaztutakoaren arabera;
- g) substantzia estupefazianteak edo psikotropikoak, Estupefazianteei buruzko Nazio Batuen 1961eko Konbentzio Bakarrak eta Substantzia Psikotropikoei buruzko Nazio Batuen 1971ko Hitzarmenak zehaztutakoaren arabera;
- h) hondakinak eta kutsatzaileak.

Elikadura eta Nekazaritzarako Nazio Batuen Erakundearen (FAO) arabera, elikagaien xahuketa terminoak bi kontzeptu desberdin barne hartzen ditu: Elikagaien galera (food loss) eta elikagaien xahuketa (food waste).

Ilido horretan, elikagaien galerak (Food Loss) nekazaritzako elikakatearen lehen etapetan gertatzen direnak izango lirateke, hau da, ekoizpen-sektorea eta elikagaigintza, horien barruan laborantza, prozesatzea eta biltegiatzea barne hartuta. Elikagaien galeren arrazoietakoa bat prozesu klimatikoak eta ingurumenekoak izango lirateke, iragarpen zailekoak, bai eta aipatutako etapetan bestelako ustekabeko arrazoiak ere, oro har erabiltzeko teknologia eta azpiegiturei lotutakoak. Halaber, kategoria horren barruan daude ekonomiari eta legeari lotutako kausak, hala nola kalitate- eta estetika-estandarren ondoriozko elikagaien galera.

Bestalde, elikagaien xahuketa katearen azken etapetan egongo litzateke, hau da, banaketan eta kontsumoan. Horren jatorria, funtsean, eta definizio horren arabera, inplikaturako eragileen erabaketan dago; izan ere, pertsonen kontsumitu ditzaketen elikagaiak baztertu eta hondakin gisa kudeatzen dira. Galerak eta elikagaien xahuketa jan daitezkeen parteei buruzkoak dira.

Bestalde, Europako Fusions proiektuak emandako definizioak ez du hondakinen eta galeren arteko bereizketa hori jasotzen; aitzitik, denak sartzen dira elikagaien xahuketaren kontzeptu beraren barruan (food waste). Kontzeptu horren barruan sartzen da edozein elikagai, jangarriak ez diren elikagai-partiak barne, elikakateetik ateratakoak konpost gisa erabiltzeko, bildu gabeko labore heldua, digestio anaerobikoa, ekoizpen energetikoa, kogenerazioa, errausketa, estolderiatik bota dena, zabortegira eraman dena edo itsasora baztertu dena. Definizio horren barruan, berezitasun nagusienetako bat da azienda elikatzeko erabiltzen diren produktuak ez direla elikagaien xahuketatzat hartzen, ezta elikagaiak prozesatu eta manufakturatzean sortzen diren azpi produktuak ere. Aurreko kapituluan aztertutakoaren harira, definizio horren barne daude biltzeko heldu diren elikagaiak, baina arrazoi desberdinen ondorioz bildu ez direnak.

Europako Batzordearen BIOS txostenaren arabera, elikagaien xahuketaren definizioaren barruan honako hauek barne hartzen dira: elikagai-materiala, gordina

edo prestatua, elikagaien galera etxean prestatu aurretik, bitartean edo prestatu eta gero, manufakturaren, banaketaren eta kontsumo etapako bestelako elikagai-zerbitzuen etapen barruko prozesuak. Definizio horretako ikuspuntua bat dator FUSIONS proiektuaren ikuspuntuarekin; izan ere, ez dira elikagaien xahuketatzat hartzen animalien elikadurara bideratutako elikagaiak. Hala ere, berezitasun nagusia da ez duela ekoizpenaren sektorea barne hartzen nekazaritzako elikakatearen xahuketa osoa kuantifikatzerakoan.

Bestalde, elikagaien soberakinak daude. Europako Batzordearen 2017/C 361/01 Komunikazioaren arabera (Elikagaiak emateari buruzko EBren orientabideak), honako hauek dira: amaitutako elikagaiak (haragi freskoa, fruta eta barazkiak barne), partzialki formulatutako produktuak edo elikadura-osagaiak, elikagaien ekoizpen-eta banaketa-katearen edozein fasetan gerta daitezkeenak, arrazoi desberdinengatik. Fabrikatzailearen edo bezeroaren eskakizunekin bat egiten ez duten elikagaiak (adibidez, kolore, tamaina edo formarengatik, besteak beste) eta ekoizpen- eta etiketatze-erroreek, adibidez, soberakinak sor ditzakete nekazaritza-eta manufaktura-industrian. Eskaria eta eskaintza kudeatzeko zailtasunen ondorioz, eskari gehiegi izatea eragin dezake, edo eskari horiek deuseztatzea. Iraungitze-data eta kontsumo lehenetsiaren data adierazteari buruzko gai batzuek ere eragotzi dezakete elikagaiak ohiko sektore minoritarioen bidez saltzea eta banatzea, hala nola produktuaren banaketa-aldian duen bizitza eskasa edo lehentasunezko kontsumo-data iraungita duten elikagaiak birbanatzea debekatzen duten arau nazionalak. Elikagaien soberakinak berriro banatu daitezke, betiere gizakien kontsumorako erabili ahal badira eta elikagaien segurtasun baldintza guztiak betetzen badituzte, elikagaien segurtasunari eta kontsumitzaileen elikagaien informazioari buruzko arauetan zehaztutakoaren arabera, bai eta dagokion arauetan ere.

2008/98/EE zuzentarauak banaketa egiten du hauen artean:

- 1) Hondakina: jabeak utzi duen edo uzteko asmoa duen edozein objektu edo substantzia;
- 2) Biohondakinak: lorategi eta parkeetako hondakin biodegradagarriak; etxebizitza, jatetxe, errestaurazio kolektiboko zerbitzuetako eta txikizkako salmentako establezimenduetatik eratorritako elikagai eta sukaldeko hondakinak; bai eta elikagaiak prozesatzeko instalazioetatik datozen antzeko hondakinak.
- 3) Azpiproduktua (koproduktua): Ekoizpen-prozesu baten ondorio den edozein substantzia edo objektu, baldin eta horren lehen helburua substantzia edo objektu horren ekoizpena ez bada. Gainera:
 - a) substantzia edo objektua aurrerago erabiliko da;
 - b) substantzia edo objektua zuzenean erabil daiteke, ondoren eraldaketarik jasan gabe, ohiko industrialaz gain;
 - c) substantzia edo objektua ekoizpen-prozesu baten barruan ekoizten da; eta

d) ondorengo erabilera legala da, hots, produktuei eta osasuna eta ingurunea babesteko aplikazio espezifikoari lotutako baldintza guztiak betetzen ditu eta ez du kontrako ondorio orokorrik izango ingurunean edo osasunean.

Bestalde, 1069/2011 Erregelamenduak zehazten du SANDACH azpiproduktu batek animalien gorputz osoak edo parteak, animalia-jatorriko produktuak edo animalietatik lortutako beste produktu batzuk aipatzen dituela, giza kontsumorako ez direnak, obozitoak, enbrioak eta esperma barne.

Azkenik, eta gaur egun finkatu gabeko araudia bada ere, elikagaien galerak eta xahuketa prebenitzeko lege aurreproiektuan honako definizio hauek jasotzen direla:

- 1) Elikagaien xahuketa: elikakatek baztertutako nekazaritzako eta elikagaigintzako produktuak, erabat jangarriak eta giza kontsumorako egokiak izaten jarraitzen dutenak eta, bestelako erabilerarik ezean, hondakin gisa baztertzen direnak.
- 2) Elikagaien galerak: edozein arrazoi dela medio nekazaritza- edo abeltzaintza-ustategian bertan geratzen diren nekazaritzako edo elikagaigintzako produktuak, bai berriro lurrean sartzen direnak, bai hondakin gisa in situ konposta egiteko erabiltzen direnak. Produktu horien amaierako helmuga giza elikadura izan beharko litzateke.

Informazio hori oinarri hartuta, azterlan honen diagnostikoaren irismena zehaztu da, eta “elikagai-hondakinean” eta “elikagaien xahuketan” zentratu da:

- Elikagai-hondakina (2008/98/EE Zuzentarauaren arabera): jabeak utzi duen edo uzteko asmoa duen edozein objektu edo substantzia. Hemendik aurrera “elikagaien xahuketaren parte ez jangarria” izango da.
- Elikagaien xahuketari dagokionez, hemendik aurrera “elikagaien xahuketaren parte jangarria” izango da. Azterlan honetan eredu hori aukeratu da, Erabaki Eskuordetuarekin bat egiteko; izan ere, Europako arauditik eratorritako “elikagaien” definizioa kontuan hartu da, eta honako hauek dira oinarritzko ezaugarriak:
 - Giza kontsumora bideratutako elikagaiak.
 - Parte jangarriak eta ez jangarriak.
 - Nekazaritzako elikakate osoa hartzen du, eta dagoeneko bildutako produktuekin hasiko dira, aurreko faseak alde batera utzita. Azterlan honetarako, gainera, uzta biltzeko adina helduta dauden baina arrazoi desberdinengatik bildu ez diren nekazaritzako elikagaiak kontuan hartu dira.
 - Amaierako helmuga aprobetxamendu ekonomiko nabarmena duten elikagaiak, bereziki azpiproduktu edo animalien elikadurarako erabiltzen direnak, kontzeptu horretatik kanpo geratuko dira, bereziki katearen hasierako etapetan.

- Ez dira “galerak” eta “xahuketa” bereizten, dena “xahuketaren” edo “elikagaien xahuketaren” barruan biltzen baita.

Azkenik, aztergai dugun sektorea honako hau da (2019/1597 (EB) Erabaki Eskuordetuan zehaztutako nomenklatura): «Txikizkako salmenta eta bestelako salmenta motak Euskal Autonomia Erkidegoan» - «Merkataritza - RETAIL», honako EJSN hauek barne hartzen dituenak:

	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	Totala
4611 Nekazaritzako lehengaien, bizirik dauden animalien, ehungintzako lehengaien eta erdi landutako produktuen merkataritzako bitartekariak	18	26	143	187
4617 Elikagaien, edarien eta tabakoaren merkataritzako bitartekariak	28	77	36	141
4621 Zerealen, tabako zotzen, hazien eta animalientzako elikagaien handizkako merkataritza	25	57	63	145
4631 Fruta eta barazkien handizkako merkataritza	36	99	63	198
4632 Haragi eta haragi produktuen handizkako merkataritza	25	97	89	211
4633 Esnekien, arrautzen, olioien eta jan daitezkeen gantzen handizkako merkataritza	10	28	52	90
4634 Edarien handizkako merkataritza	80	168	116	364
4636 Azukrearen, txokolataren eta gozoen handizkako merkataritza	6	36	15	57
4637 Kafearen, tearen, kakaoaren eta espezien handizkako merkataritza	2	16	4	22
4638 Arrainaren, itsaskien eta beste elikagai batzuen handizkako merkataritza	26	160	178	364
4639 Elikagaien, edarien eta tabakoaren espezializatu gabeko handizkako merkataritza	58	156	118	332
4711 Txikizkako merkataritza espezializatu gabeko establezimenduetan, elikagaiak, edariak eta tabako produktuak nagusi izanez	208	885	731	1824
4719 Txikizkako beste salerosketa batzuk espezializatu gabeko establezimenduetan	111	451	258	820
4721 Fruta eta barazkien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan	97	639	270	1006
4722 Haragi eta haragi produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan	162	712	444	1318
4723 Arrain eta itsaskien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan	70	320	235	625
4724 Ogi eta okindegi, gozo-denda eta gozotegietako produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan	226	953	707	1886
4725 Edarien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatuetan	18	34	33	85
4729 Elikagaien txikizkako beste salerosketa batzuk establezimendu espezializatuetan	124	509	242	875

4781 Elikagaien, edarien eta tabako produktuen txikizkako merkataritza salmenta postuetan eta azoka txikietan	30	80	81	191
	1360	5503	3878	10741

Iturria: Ekonomia Jardueren Direktorioa, urte horretako urtarrilaren 1ean. EUSTAT. Ekonomia Jardueren Direktorioa.

Eremu geografikoa Euskal Autonomia Erkidegoa da (hiru lurralde historikoak: Araba/Bizkaia/Gipuzkoa).

Lagin adierazgarriaren tamaina (n) = 360 da. Guztira 360 inkesta eta 10.741 establezimenduko unibertso zenbatetsi osorako, e = 3 % 5,1eko errore-marjina kontuan hartu da (% 95eko konfiantza-mailarako, 2s m-rekiko, p = q = 0,5 delarik) kolektibo horren gainean egin nahi diren estimazio guztietarako.

2.2. Neurketa-metodoak

Erabaki Eskuordetu horren III. Eranskinean Batzordeak gomendatutako xahuketa kuantifikatzeko metodoak adierazten dira, nekazaritzako elikakateko fase nagusietako bakoitzean elikagaien xahuketa neurtzeko.

ANEXO III

Metodología para la medición exhaustiva de residuos alimentarios

La cantidad de residuos alimentarios en cada fase de la cadena alimentaria se determinará midiendo los residuos alimentarios generados por una muestra de explotadores de empresas alimentarias u hogares mediante uno de los métodos siguientes, una combinación de estos métodos o cualquier otro método equivalente desde el punto de vista de la pertinencia, la representatividad y la fiabilidad.

Fase de la cadena alimentaria	Métodos de medición				
Producción primaria	— Medición directa	— Balance de masa		— Cuestionarios y entrevistas	
Transformación y producción				— Coeficientes y estadísticas de producción	
				— Análisis de la composición de los residuos	
Venta al por menor y otras formas de distribución de alimentos			— Análisis de la composición de los residuos	— Recuento/escaneo	
Restaurantes y puestos de comidas					— Registros
Hogares					

RETAIL- txikizkako salmenta eta bestelako salmenta motak sektorearen kasuan, honako hau da:

- Zuzeneko neurketa. Neurtzeko gailu bat erabiliko da elikagai-hondakinetako langinen masa edo hondakin totalak zehazteko, zuzenean edo bolumenaren arabera. Horren barruan banatuta jaso diren elikagai hondakinak neurtuko dira.
- Masen balantzea: elikagaien hondakinen kopurua kalkulatzeko, neurtutako sistemako elikagaien sarreraren eta irteeraren masa eta sistemaren eraldaketa eta kontsumoa oinarri hartuta.
- Hondakinen konposizioaren analisisa: beste gai batzuetako elikagaien hondakinak banatzea, banatutako gaien masa zehazteko.
- Kontaketa / eskaneatzea: elikagaien hondakinak osatzen dituzten elementuen kopurua ebaluatzea eta emaitza masa zehazteko erabiltzea.
- Erregistroak. Pertsona batek edo pertsona-talde batek elikagaien hondakinei buruzko informazioaren erregistro periodikoa egingo dute.

Azterlan honetan, elikagaien xahuketaren diagnostikoa egiteko erabilitako metodoak bat datoz Europako Batzordearen Erabaki Eskuordetu horrekin, elikadura-

hondakinen neurketa uniformea egiteko metodologia komun bati eta gutxieneko kalitate-baldintzei dagokienez:

- 1) Masen balantzea, Kontaketa eskaneatzea eta/edo erregistroa: Establezimenduen % 55.

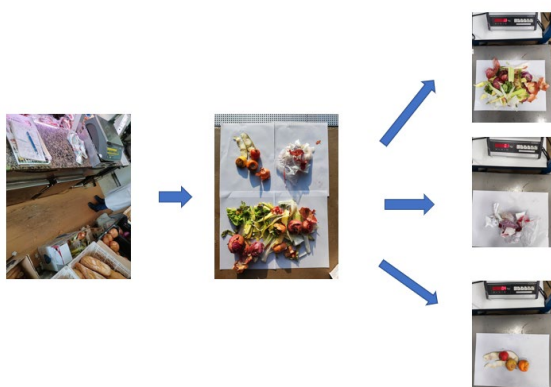
Lortu beharreko informazioa katearen azpisektore eta katebegi bakoitzera egokitu da, baina formatu estandarrean, euskal erkidegoko eta autonomoko informazio guztia batera gehitu eta ustiatu ahal izateko. I. ERANSKINEAN lortu beharreko informazioa ikus daiteke metodologia hauen arabera:

- Jardueraren datu orokorrak
- Erabilitako lehengaiak eta landutako/merkaturatutako produktuak: bolumena, aldakortasuna...
- Jardueraren denboraren edo sasoiaren arabeko aldakortasuna
- Tipologia bakoitzeko elikagaien hondakinak sortzeko bolumena eta aldakortasuna
- Elikagaien hondakinen eguneko kudeaketa eta amaierako helmuga Kudeaketa-kostuak
- Elikagaien galera sortzeko amaierako iturria eta kausak
- Enpresetako zuzendariak elikagai-hondakinak murrizteko hautemandako eragile eragileak eta oztopoak

- 2) Zuzeneko neurketa eta/edo hondakinen konposizioaren analisisia: Establezimenduen % 45.

Neurketa-protokolo bat ezarri da, azpisektore bakoitzera egokitutako aurrez aurreko bisita oinarri hartuta, baina formatu estandarrean, euskal erkidegoko eta autonomoko informazio guztia batera gehitu eta ustiatu ahal izateko.

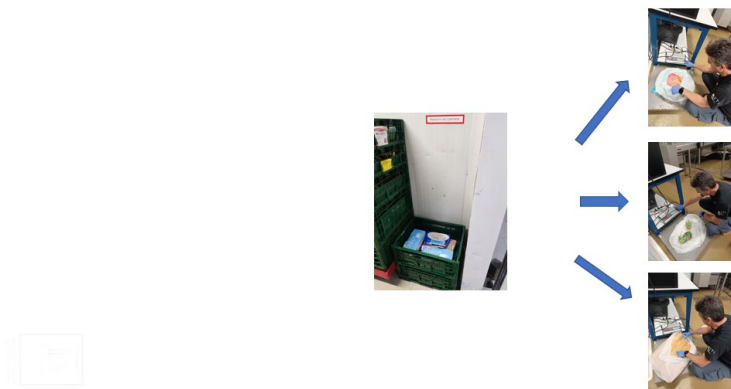
Jarraian, zuzeneko neurketaren adibide batzuk zehaztu dira, RETAIL (txikizkako salmenta eta bestelako salmenta motak) sektoreko establezimenduak aztertzerakoan:

1. Irudia: Laginketa-eredua fruta-denda batean

2. Irudia: Laginketa-eredua supermerkatu batean

3. Irudia: Laginketa-eredua supermerkatu batean

EJSN eta probintzia bakoitzeko egindako inkesten banakapena:

Establezimenduko EJSN	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	GUZTIRA
4611 Nekazaritzako lehengaien, bizirik dauden animalien, ehungintzako lehengaien eta erdi landutako produktuen merkataritzako bitartekariak	0	1	1	2
4617 Elikagaien, edarien eta tabakoaren merkataritzako bitartekariak	0	2	0	2
4621 Zerealen, tabako zotzen, hazien eta animalientzako elikagaien handizkako merkataritza	0	1	0	1
4631 Fruta eta barazkien handizkako merkataritza	2	7	1	10
4632 Haragi eta haragi produktuen handizkako merkataritza	1	1	1	3
4633 Esnekien, arrautzen, olioien eta jan daitezkeen gantzen handizkako merkataritza	0	6	8	14
4634 Edarien handizkako merkataritza	0	7	3	10
4636 Azukrearen, txokolatearen eta gozoen handizkako merkataritza	1	1	1	3
4637 Kafearen, tearen, kakaoaren eta espezien handizkako merkataritza	0	3	2	5
4638 Arrainaren, itsaskien eta beste elikagai batzuen handizkako merkataritza	2	4	5	11
4639 Elikagaien, edarien eta tabakoaren espezializatu gabeko handizkako merkataritza	2	2	5	9

4711 Txikizkako merkataritza espezializatu gabeko establezimenduetan, elikagaiak, edariak eta tabako produktuak nagusi izanez	3	19	16	38
4719 Txikizkako beste salerosketa batzuk espezializatu gabeko establezimenduetan	1	9	2	12
4721 Fruta eta barazkien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta	7	25	18	50
4722 Haragi eta haragi produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta	11	28	20	59
4723 Arrain eta itsaskien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta	1	10	8	19
4724 Ogi eta okindegi, gozo-denda eta gozotegietako produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta	4	27	21	52
4725 Edarien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta	3	4	2	9
4729 Elikagaien txikizkako beste salerosketa batzuk establezimendu espezializatueta	6	22	8	36
4781 Elikagaien, edarien eta tabako produktuen txikizkako merkataritza salmenta postuetan eta azoka txikietan	0	5	4	9
Ed/Ee	0	4	4	8
Guztira	44	188	130	362

3. Elikagaien xahuketaren diagnostikoa

3.1. Elikagaien xahuketaren datu globalak

EAEko elikagaien eta edarien merkataritzaren eta banaketaren sektoreko 362 establezimenduren datuak lortu dira. Xahuketa neurtzeko metodologia honako hau izan da: % 55 masen balantzea; kontaketa eskaneatzea eta/edo erregistroa; eta % 45 zuzeneko neurketaren eta/edo hondakinen konposizioaren analisisa. Azterlana 2022ko apirilean egin da.

Azterlanean parte hartu duten 362 establezimendu horiek, besteak beste, produktu mota bakoitzaren erosketa-bolumena (t/urte) eta produktu mota bakoitzetik erositako kopuruarekiko botatzen duten % kalkulatu dituzte.

Datu horien arabera, honako datu hauek kalkulatu dira elikagaien xahuketari buruz, *RETAIL - txikizkako salmenta eta bestelako salmenta motak sektorean*:

- Elikagaien xahuketaren ehunekoen batez bestekoa, urtean erositako kopuruari dagokionez botatzen dituen % guztiei erosketa-bolumena kontuan hartu gabe batez beste aplikatuta lortzen dena: % 7,93*.

* Kontuan hartu behar da azterlanean jasotako produktu mota eta hondakinak askotarikoak direla, eta desbiderapen estandarra oso handia da (4,414).

- Sektore horri lotutako xahuketa kopurua, produktu-mota bakoitzetik erositako kopuruari dagokion % produktu-mota bakoitzaren erosketa-

bolumenari aplikatuta lortzen dena: 2.146 tona urtean 362 establezimenduetarako.

- Elikagaien xahuketaren ehunekoa; guztizko xahuketa kopurua (2.146 tona urtean) zati 362 establezimenduetako produktu-mota guztien erosketabolumena (64.377 tona urtean): % 3,33.
- «Txikizkako salmenta eta bestelako salmenta motak Euskal Autonomia Erkidegoan» – «Merkataritza - RETAIL» sektoreko (10.741 establezimendu) xahuketaren balioespen totala, gutxi gorabehera urtean 63.674 t botatzen/xahutzen dira*.

* Kontuan hartu behar dugu ez dugula sektorearen ekoizpen osoari buruzko datua; hortaz, estrapolazio proportzionala egin da establezimendu kopuruaren arabera.

3.2. Elikagaien xahuketaren xehetasuna

RETAIL sektorean HORECA sektorean baino produktu-barietate pixka bat handiagoa dago. Ondorioz, xahuketa elementu-kopuru handiagoan banatzen da, eta horien gehieneko balioa murriztu egiten da. Kasu horretan, xahuketaren baliorik altuena animalien jatorriko produktuen prozesatuko hondarretan agertzen dira (% 32,47 errai eta hezurretan eta % 28,6 heste, azal, ezkata eta hezurretan). Horren ondoren, barazkiak (% 22) eta esnekiak (% 20) daude. Iraungitako produktuei lotutako hondakinak % 17,7 dira, eta egoera txarrean dauden produktuak % 12,2. Kafe-hondarrak hondakinen % 11,2 dira. Frutaren kasuan, balioak zertxobait baxuagoak dira (% 6,4). Ogia eta pastelen, oliben eta ozpinetako luzokerren eta lekaleen xahuketa % 5,0 da. Esnekien, ardoaren eta janari izoztuaren balioak txikiagoak dira: % 2 eta % 1 artekoak.

Kasu honetan ere sektore bakoitzeko xahuketa aztertu da (EJSNaren kodearekin adierazi da). Produktu gehien galtzen diren sektoreak 4722 (haragi eta haragi produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta) eta 4723 (arrain eta itsaskien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta) dira, galeren % 14,7 eta % 12,4rekin, hurrenez hurren. Kopuru absolutuetan, xahuketa gehien 4723 (428,6 tona/urte), 4721 (277,3 tona/urte), 4632 (2,245,4 tona/urte) eta 4722 (214,5 tona/urte) sektoreetan erregistratu dira. Enpresako xahuketaren batez besteko altuenak 4621 (150 tona/urte) eta 4632 (61,3 tona/urte) sektoreetan erregistratu dira. Gainerako sektoreetako balioak pixka bat baxuagoak dira.

3.2.1. Elikagaien xahuketaren parte jangarria

Ondoren, elikagaien xahuketaren parte jangarriaren azterketa egin da, esaterako, giza-kontsumorako bideratutako elikagaiak, jateko moduan daudenak edo ez, eta ekoizpen- edo hornidura-katetik baztertzen direnak ekoizpen primarioan, eraldaketan, fabrikazioan, garraioan, biltegiratzean, banaketan edo azken kontsumitzailean, ekoizpen primarioko galerak kenduta.

Produktuen batez besteko elikagaien xahuketaren parte jangarria zein den kalkulatu¹ da, EJSN guztien datuak barne. RETAIL sektorean lortutako balioa % 5,9 izan da. Baliorik altuenak barazkietan (% 22,0) erregistratu dira, eta iraungitako produktuetan (% 17,7) eta egoera txarrean (% 12,6) daudenetan. Barazkien xahuketa % 7,5ekoa da, eta frutarena % 6,48. Ogia, oliba eta ozpinetako luzokerren, bai eta pastel eta gozogintzako-produktuen xahuketa % 5,0 izan da. Azkenik, haragiak, esnekiak, edariak eta kontserbak, oro har, gutxi xahutzen diren produktuak dira. Hauek dira kalkulaturako balioak: % 3,0, % 2,0, % 1,5 eta % 1,5, hurrenez hurren.

Ekoizpen-sektorearen xahuketaren parte jangarria kalkulatu da (ehunekoa eta pisu totala). Baliorik altuenak 4723 (% 10,0) eta 4637 (% 9,0) sektoreetan erregistratu dira, eta ondoren 4725 eta 4729 (% 8,6) eta 4721 (% 8,4) sektoreetan. Balio absolutuetan (pisu totala), hauek dira baliorik altuenak dituzten sektoreak: 4721 (249 tona/urte), 4711 (151 tona/urte) eta 4639 (108 tona/urte) sektoreak. 4639 eta 4637 sektoreetan erregistratzen dira xahuketaren batez besteko altuenak enpresako (12,0 tona/urte eta 6,4 tona/urte, hurrenez hurren).

3.2.2. Elikagaien xahuketaren parte ez jangarria

Jarraian elikagaien xahuketaren parte ez jangarriaren azterketa egingo dugu, hondakin bihurtu den elikagaia baita.

RETAIL sektoreko elikagaien xahuketaren parte ez jangarria % 11,7 da. Kopuru hori produktu guztien batez besteko kalkulua da, eta EJSN guztien datuak hartu dira aintzat. Erabilitako olioak du baliorik altuena (% 20,2), eta horren ostean animalietatik eratorritako produktuen prozesatzearen bazterkinak, hala nola hezurak, gantza eta bilgorra (% 19,24). Egoera txarrean dauden produktuen hondakinen ehunekoa nahiko altua da: % 18,0. Elikagaien hondakinerako, produktu kozinatuaren eta frutaren balioak % 14,8 eta % 14,3 artekoak dira. Xahuketaren balioa antzeko da arrainaren prozesatuko bazterkinetan (% 14,5). Kafe-hondarren hondakina % 11,25 da. Azkenik, frutaren eta janari-hondarren balioak nahiko baxuak dira (% 3,6 eta % 0,77, hurrenez hurren).

Kasu honetan ere, ekoizpen-sektorearen xahuketaren parte ez jangarria kalkulatu da (ehunekoa eta pisu totala). Balio altuenak dituzten sektoreak hauek dira: 4723 (% 18,6), 4722 (% 16,8) eta 4711 (% 12,4). Balio absolutuetan (pisu totala), hauek dira baliorik altuenak dituzten sektoreak: 4723 (423,2 tona/urte), 4632 (245 tona/urte), 4722 (198,6 tona/urte) eta 4621 (150 tona/urte) sektoreak. Xahuketaren baliorik altuenak enpresako (parte ez jangarria) 4621 (150 tona/urte) eta 4632 (61,4 tona/urte) sektoreetan erregistratu dira, eta horien ondoren 4723 sektorean (21,2 tona/urte).

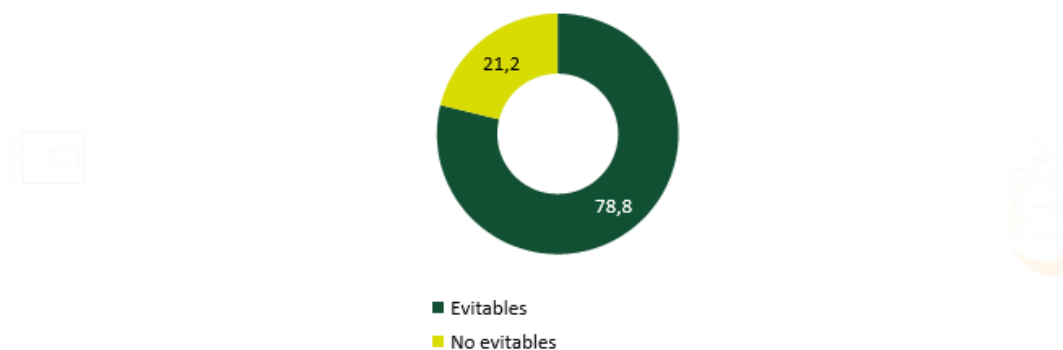
¹ Atal honetan aurkeztutako datuek desbideratze bat izan dezakete balio zehatzarekiko, galdetegia betetzeko unean produktu berari esleitutako etiketen heterogeneotasuna dela eta (adibidez: Haragia vs haragia, Kafe-hondarrak vs Kafe-hondarrak, etab.).

3.3. Xahutzeko arrazoiak

Elikagaien xahuketa (%) sortzeko arrazoiak*:

- Ekidin daiteke: Ez du kalitate-estandarra betetzen: itxura, tamaina, freskotasuna/heltzea, kolorea...: % 47,4
- Ekidin daiteke: Kontsumo lehenetsiaren data / iraungitze-data igaro da. % 21,9
- Ezin da ekidin: Salduko den produktu bat prestatzeko manipulaziotik edo prozesutik lortu da: kontsumitu ezin diren zatiak (hezurrak...): % 21
- Ekidin daiteke: Hondatutako produktua: ontzia apurtuta, kolpatutako produktua...: % 9,6
- Ezin da ekidin: Dagokion araudia betetzea: higiena, trazabilitatea, parasitazioa: % 0,1

* Erantzun anitza, galdera honen erantzun guztien baturatik (813) ateratako ehunekoa.

3.4. Xahuketaren helmuga

Botatzen/xahutzen den produktuaren/partearen helmuga (%)*:

- Zuzenean hondakin organikoaren edukiontzira (marroia): % 69,6
- Zuzenean errefusaren edukiontzira (grisa edo berde iluna): % 17,4
- Bilketarako udal-zerbitzua: % 7,1
- Hondakinen enpresa-kudeatzaileari ematea/balorizazioa: % 5,9

* Erantzun anitza, galdera honen erantzun guztien baturatik (803) ateratako ehunekoa.

3.5. Xahuketaren kostua/diru-sarrera

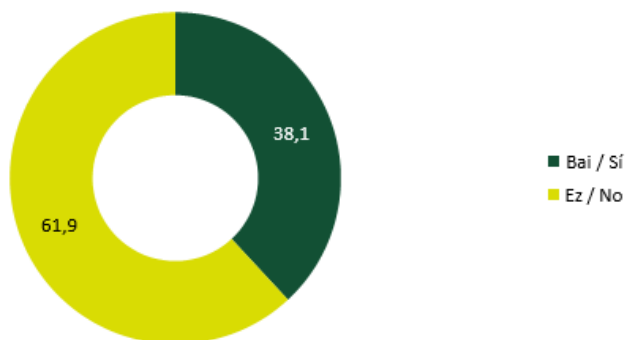
Zure negozioan sortzen den xahuketak kostua edo diru-sarrera dakar?

- Ez dakar kostu ezta diru-sarrerarik: % 90,2
- Kostua dakar: % 7,2
- Diru-sarrera dakar: % 0,6
- Ez dakit: % 2

* Erantzun anitza, galdera honen erantzun guztien baturatik (804) ateratako ehunekoa.

3.6. Xahuketa murrizteko neurriak

Elikagaien xahuketa murrizteko neurririk hartu al duzu?

BAIETZ erantzun baduzu, zein*?

- Autokontsumoa: % 22,4
- Enpresak agintzen duena: % 16,3
- Behar dena eskatzea, ahalik eta gutxien botatzeko: % 12,9
- Animalientzako janaria: % 11,6
- Udalak agintzen duena: % 8,2
- Oparitzea: % 5,4
- Produktu berria (haragi txikitua, ogi birrindua...): % 4,8
- Minimoa botatzea: % 4,8
- GKE: % 2,7 %
- Hornitzaileari itzultzea: % 2,7 %
- Konposta: % 2
- Deskontuak: % 2
- Aplikazio bidez saltzea: % 1,4
- Beste batzuk: % 2,7

* Erantzun anitza, galdera honen erantzun guztien baturatik (147) ateratako ehunekoa.

EZETZ erantzun baduzu, zergatik ez duzu neurririk hartzen*?

- Minimoa sortzen dut: % 32,1
- Ez du xahuketarik sortzen: % 26,4
- Ez dut denborarik: % 17
- Ez dut interesik: % 10,4

- Ez dut beharrik: % 8,5
- Ez dut informaziorik: % 5,7

*Elikagaien xahuketa murrizteko neurriak ez hartzeko arrazoiak azaldu dituzten 106 denden ehunekoa

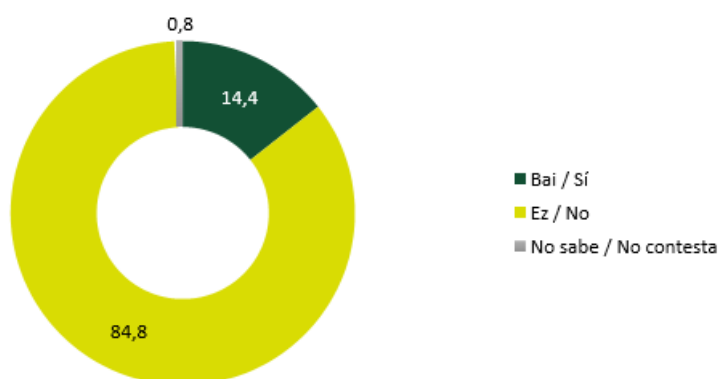
3.7. Xahuketa murrizteko zailtasunak

Zer zailtasun dituzu elikagaien xahuketa murrizteko (%)?

- Bat ere ez: % 81,2
- Ez dut denborarik: % 9,1
- Ez dut interesik: % 3,0
- Informazio gutxi dut: % 1,9
- Bezeroentzako arraina garbitzea: % 0,3
- Erakusleihakoa galtzea: % 0,3
- Kudeatzailearen inplikaziorik eza: % 0,3
- Ed-Ee / Ns-Nc: % 3,9

3.8. Xahuketa murrizteko informazioa jasotzeko interesa

Elikagaien xahuketa murrizteko informazioa jaso nahiko zenuke? (%)

3.9. Beste iruzkin batzuk

Ondoren azterketan zehar jasotako iruzkin batzuk bildu ditugu:

- “Batez ere bakailaoarekin aritzen gara, bururik eta errairik gabe erosten dugu; hortaz, xahuketa oso txikia da”
- “Fruituak eta barazkiak ez daudenean saltzeko moduan, bezeroei oparitzen diegu. Janaria eta edariak gure artean banatzen ditugu ikututa daudenean”

- “Haragitik dudan hondakin bakarra behiaren hezurak dira, eta bezeroei oparitzen dizkiet, txakurrei emateko. Iraungitzera doazen edariak eta elikagaiak guk geuk jaten ditugu, edo eskaintzak egiten ditugu dendan”.
- “Handizkaria naiz, eta arraina enkantean erosi bezain laster, izotza botatzen diot eta lonjara eramaten dut saltzeko; hortaz, ez dut ezer galtzen”
- “Ukituta edo itsusi dauden frutak eta barazkiak langileei oparitzen dizkiet edo nik neuk jaten ditut”
- “Iraungitzeko zorian dagoen guztia etxean erabiltzen ditugu, eta produktu zehatz batzuk Udalari ematen dizkiogu, behar duten familiei emateko”
- “Produktu bat iraungitzeko zorian dagoenean jan egiten dugu, eta txarra dagoenean hornitzaileari itzultzen diogu. Gutxienekoa edukiontzi marroira botatzen dugu”
- “Itsusi jartzen den baina jan daitekeen itsaskia guk geuk jaten dugu. Arrainaren hezurak eta buruak zakarrontzi normalera botatzen dut. Itsusi dagoen arraina bezero batzuei oparitu edo nik neuk jaten dut”

4. Diagnostikoa probintzia bakoitzeko

Xahuketaren balioak kalkulatu dira probintziak banakatuta. EJSNak probintzia guztietan aintzat hartuta, ehunekotan xahuketa gehien sortzen duen sektorea 4638 da; Arabako probintzian % 22,5ari dagokio, baina Bizkaia eta Gipuzkoan (EJSN bererako), aldiz, pixka bat baxuagoa da (% 7 eta % 8 hurrenez hurren). Bestalde, hiru probintzietan 4722 eta 4723 sektoreen oso antzeko balioak dituzte, eta balioak % 9,7 eta % 15 artekoak dira. Bestalde, balio absolutuetan, Bizkaian balio altuena duen sektorea 5630a da (358 tona/urte), eta horren ostean, 4621 (150 tona/urte) eta 4721 (142,4 tona/urte) sektoreak. Balioak pixka bat txikiagoak dira Araban (4639 sektorean, 105,7 tona/urte) eta Gipuzkoan (4722 sektorean, 104,4 tona/urte).

Xahuketa, Araban:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	batz bestekoa tona/urte/erantzun_kop
4631	2	0,3	29	14,5
4632	1	3	5,46	5,46
4636	1	0,666666667	0,009	0,009
4638	2	22,5	24,78	12,39
4639	2	3	105,75	52,875
4711	3	8,1	19,4016	6,4672
4719	1	7	0,366	0,366
4721	7	10,92857143	45,8275	6,546785714
4722	11	14,86071429	35,7478	3,2498
4723	1	12,5	0,375	0,375
4724	4	9,545454545	7,3174	1,82935
4725	3	4,444444444	0,24	0,08
4729	6	11,43571429	8,5967	1,432783333

Xahuketa, Bizkaian:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	batz bestekoa tona/urte/erantzun_kop.
4611	1	1	1,04	1,04
4617	2	0,5	1,114	0,557
4621	1	1	150,1	150,1
4631	7	7,333333333	28,262	4,037428571
4632	2	0	0	0
4633	6	6,87037037	21,503	3,583833333
4634	7	6,75862069	35,945	5,135
4636	1	1	2,6	2,6
4637	3	10	29,95	9,983333333
4638	4	7	2,67	0,6675
4639	2	5	0,25	0,125
4711	19	8,632653061	128,00069	6,736878421
4719	9	1,541176471	32,3455	3,593944444
4721	26	6,487234043	142,4401	5,478465385

4722	29	9,746956522	74,31372	2,562542069
4723	11	14,75	358,0862	32,55329091
4724	27	6,7	59,39	2,19962963
4725	5	9,178571429	27,0015	5,4003
4729	22	7,841333333	49,74966	2,261348182
4781	5	4,323076923	9,409125	1,881825

Xahuketa, Gipuzkoan:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	bataz bestekoa tona/urte/erantzun_kop.
4611	1	1,5	0,416	0,416
4631	1	7,5	4,93	4,93
4632	1	20	240	240
4633	8	8,888888889	29,286	3,66075
4634	3	0,533333333	7,3012	2,433733333
4636	1	7,5	3,08	3,08
4637	2	6	2,18925	1,094625
4638	5	9,02	19,725	3,945
4639	5	2,1	12,045	2,409
4711	16	5,891891892	56,95026	3,55939125
4719	2	7,5	0,247	0,1235
4721	19	8,447368421	89,0932	4,689115789
4722	20	14,84210526	104,424	5,2212
4723	8	15,33333333	70,217	8,777125
4724	23	6,063636364	16,61403	0,72234913
4725	2	10	17,1	8,55
4729	9	7,192307692	20,20274	2,244748889
4781	4	7,055555556	16,115	4,02875

Araba, parte jangarria:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	bataz bestekoa tona/urte/erantzun_kop.
4631	2	0,3	29	14,5
4632	1		0	0
4636	1	0,666666667	0,009	0,009
4638	2	5	0,78	0,39
4639	2	3	105,75	52,875
4711	3	8,1	19,4016	6,4672
4719	1	7	0,366	0,366
4721	7	10,92857143	45,8275	6,546785714
4722	11	1,883333333	0,5246	0,047690909
4723	1	12,5	0,375	0,375
4724	4	9,545454545	7,3174	1,82935
4725	3	4,444444444	0,24	0,08
4729	6	11,43571429	8,5967	1,432783333

Bizkaia, parte jangarria:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	bataz bestekoa tona/urte/erantzun_kop.
4611	1		0	0
4617	2	0,5	0,364	0,182
4621	1		0	0
4631	7	7,333333333	28,262	4,037428571
4632	2	0	0	0
4633	6	6,87037037	21,503	3,583833333
4634	7	6,75862069	35,945	5,135
4636	1	1	1,04	1,04
4637	3	10	29,95	9,983333333
4638	4	7	2,67	0,6675
4639	2	5	0,25	0,125
4711	19	6,388888889	77,98541	4,104495263
4719	9	0,91	27,9225	3,1025
4721	26	6,821428571	126,3001	4,857696154
4722	29	6,185185185	8,908	0,307172414
4723	11	10,25	2,3562	0,2142
4724	27	6,598148148	58,9277	2,182507407
4725	5	9,481481481	26,9015	5,3803
4729	22	8,405882353	45,15576	2,052534545
4781	5	4,645454545	6,4073	1,28146

Gipuzkoa, parte jangarria:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	bataz bestekoa tona/urte/erantzun_kop.
4611	1	1	0,208	0,208
4631	1	7,5	4,93	4,93
4632	1		0	0
4633	8	8,888888889	29,286	3,66075
4634	3		0	0
4636	1	7,5	3,08	3,08
4637	2	6	2,18925	1,094625
4638	5	7,55	13,825	2,765
4639	5	1,777777778	2,045	0,409
4711	16	5,206896552	53,6684	3,354275
4719	2	7,5	0,247	0,1235
4721	19	9,6	76,9012	4,047431579
4722	20	8,333333333	6,43	0,3215
4723	8	6,5	2,734	0,34175
4724	23	5,292682927	15,12213	0,657483913
4725	2	10	17,1	8,55
4729	9	7,409090909	18,396	2,044
4781	4	7,466666667	15,33	3,8325

Araba, parte ez jangarria:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	bataz bestekoa tona/urte/erantzun_kop.
4632	1	3	0,009	0,009
4638	2	40	6,24	3,12
4722	11	28,35	0,565	0,051363636

Bizkaia, parte ez jangarria:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	bataz bestekoa tona/urte/erantzun_kop.
4611	1	1	0	0
4617	2	0,5	0,182	0,091
4621	1	1	0	0
4636	1	1	1,04	1,04
4711	19	14,84615385	65,833	3,464894737
4719	9	2,442857143	1,2514	0,139044444
4721	26	3,68	23,04	0,886153846
4722	29	17,16857143	7,1346	0,24602069
4723	11	19,6	2,003	0,182090909
4724	27	7,8	1,392	0,051555556
4725	5	1	0,04	0,008
4729	22	2,357142857	1,5748	0,071581818
4781	5	2,55	2,26168	0,452336

Gipuzkoa, parte ez jangarria:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	bataz bestekoa tona/urte/erantzun_kop.
4611	1	2	0,416	0,416
4632	1	20	0	0
4634	3	0,533333333	0	0
4638	5	10	1002,55	200,51
4639	5	5	2,6	0,52
4711	16	8,375	31,5608	1,97255
4721	19	4,125	14,95528	0,78712
4722	20	18,14285714	11,12246	0,556123
4723	8	16,66666667	6,04	0,755
4724	23	8,321428571	14,13205	0,614436957
4729	9	3	0,601	0,066777778
4781	4	5	1,155	0,28875

5. Vitoria-Gasteizko udalaren diagnostikoa

Vitoria-Gasteizen, produktu gehien galtzen dituzten sektoreak 4722 (haragi eta haragi produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta) eta 4723 (arrain eta itsaskien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta)

dira, galeren % 13,3 eta % 12,5ekin, hurrenez hurren. Bestalde, hauek dira balio nahiko baxuak dituzten sektoreak: 4721 “Fruta eta barazkien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta” eta 4729 “Elikagaien txikizkako beste salerosketa batzuk establezimendu espezializatueta”, % 10,9 eta % 10,39ekin hurrenez hurren. Nolanahi ere, balio absolutuetan (tona/urte), 4639 “Elikagaien, edarien eta tabakoaren espezializatu gabeko handizkako merkataritza” sektoreak du baliorik altuena (105,75 tona/urte), eta beste sektore batzuk baino askoz gorago dago, hala nola 4721 “Fruta eta barazkien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta” (45,8 tona/urte) eta 4722 “Haragi eta haragi produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta” (32 tona/urte) sektoreak, zeinak bigarren eta hirugarren diren hurrenez hurren. Horrez gain, aipatu behar da 4639 “Elikagaien, edarien eta tabakoaren espezializatu gabeko handizkako merkataritza” sektoreak sortzen duela xahuketa gehien batez beste (52,8 tona/urte/enpresa). Xahuketaren parte ez jangarria erregistratu duten sektore bakarrak 4722 “Haragi eta haragi produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta” eta 4632 “Haragi eta haragi produktuen handizkako merkataritza” sektoreak dira, % 27,7 eta % 3ekin hurrenez hurren.

Xahuketa Gazteizen:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	bataz bestekoa tona/urte/erantzun_kop.
4631	2	0,3	29	14,5
4632	1	3	5,46	5,46
4636	1	0,666666667	0,009	0,009
4638	1	5	0,78	0,78
4639	2	3	105,75	52,875
4711	1	5	1,56	1,56
4719	1	7	0,366	0,366
4721	7	10,92857143	45,8275	6,546785714
4722	10	13,31153846	32,1078	3,21078
4723	1	12,5	0,375	0,375
4724	3	10	6,925	2,308333333
4725	3	4,444444444	0,24	0,08
4729	5	10,39230769	6,7967	1,35934

Parte jangarria gasteizen:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	bataz bestekoa tona/urte/erantzun_kop.
4631	2	0,3	29	14,5
4632	1		0	0
4636	1	0,666666667	0,009	0,009
4638	1	5	0,78	0,78
4639	2	3	105,75	52,875
4711	1	5	1,56	1,56
4719	1	7	0,366	0,366
4721	7	10,92857143	45,8275	6,546785714

4722	10	1,883333333	0,5246	0,05246
4723	1	12,5	0,375	0,375
4724	3	10	6,925	2,308333333
4725	3	4,444444444	0,24	0,08
4729	5	10,39230769	6,7967	1,35934

Parte ez jangarria Gasteizen:

EJSN	erakunde kop.	xahuketa %	xahuketa totala tona/urte	batz bestekoa tona/urte/erantzun_kop.
4632	1	3	0,009	0,009
4722	10	27,75	0,9865	0,09865

6. Metodologiari buruzko ondorioak

Ikertzea honek eta informazioa eman diguten pertsonekin izandako tratuan jasotako esperientziak ideia asko eman dizkigu, eta uste dugu etorkizuneko esku-hartzeak hobetzen lagunduko digutela.

- 6.1. Aldez aurretik informatzea. Informatzaileen parte-hartze handiagoa bilatzea, haiekin lan egin ahal izateko eta bere joerak aldatzeko. Garrantzitsua da aldez aurretik ikerketaren helburuei eta horren testuinguruari buruzko informazioa ezagutzea.
- 6.2. Ikertu nahi ditugun xahuketa-moten zerrenda egiteko aukera aztertzea, informatzaileari erantzuten laguntzeko eta informazioa galtzea ekiditeko.
- 6.3. Informatzaile gehienek interesik ez dutela dakigunez, ohiturak aldatzeko, irizpide arrazional eta emozionaletan oinarritutako motibazio-palankak sortzea iradokitzen dugu.

7. Erreferentziak

Jarraian elikagaien xahuketaren diagnostikoari lotutako aurretiko esperientziak adierazten dira:

Mundu maila/Europa

- Riesenegger, L.; Hübner, A. Reducing Food Waste at Retail Stores—An Explorative Study. *Sustainability* 2022, 14, 2494.
- Gurría, P., González, H., Cazzaniga, N., Jasinevicius, G., Mubareka, S., De Laurentiis, V., Caldeira, C., Sala, S., Ronchetti, G., Guillén, J., Ronzon, T., M'barek R., EU Biomass flows: update 2022, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022, ISBN 978-92-76-49477-5, doi:10.2760/082220, JRC128384
- International Food Waste Coalition. March 2022. Measuring & Reporting Food Waste in the Hospitality & Food Service Sectors
- International Food Waste Coalition. March 2022. Survey: Bio-waste Segregation & Collection in the Hospitality & Food Service Sectors.
- EUFIC. Food waste in Europe: statistics and facts about the problem *Last Updated : 12 September 2021*. <https://www.eufic.org/en/food-safety/article/food-waste-in-europe-statistics-and-facts-about-the-problem>
- Nazio Batuen Ingurumenerako programa - PNUMA (2021). 2021eko elikagaien xahuketaren indizeari buruzko txostena.
- Caldeira, Carla & De Laurentiis, Valeria & Ghose, Agneta & Corrado, Sara & Sala, Serenella. (2021). Grown and thrown: Exploring approaches to estimate food waste in EU countries. *Resources, Conservation and Recycling*. 168. 105426. 10.1016/j.resconrec.2021.105426.
- De Laurentiis, V., Caldeira, C., Sala, S., Building a balancing system for food waste accounting at National Level, EUR 30685 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, ISBN 978-92-76-37275-2, doi:10.2760/316306, JRC124446
- Wrap. October 2021. Food surplus and waste in the UK – key facts
- European Commission. Food Waste: new model helps estimate current levels in all EU countries. *Science for Environment Policy*. Sep 2021. Issue 567.
- European Commission. Directorate-General for Health and Food Safety Food and feed safety, innovation 2020. Food redistribution in the EU: Mapping and analysis of existing regulatory and policy measures impacting food redistribution from EU Member States
- European Environment Agency. Bio-waste in Europe — turning challenges into opportunities. EEA Report No 04/2020.

- European Commission's Knowledge Centre for Bioeconomy, 2020. Brief on food waste in the European Union.
- EPRS | European Parliamentary Research Service. Tarja Laaninen, Maria Paola Calasso. December 2020. Reducing food waste in the European Union.
- Caldeira, Carla & De Laurentiis, Valeria & Corrado, Sara & Holsteijn, Freija & Sala, Serenella. (2019). Quantification of food waste per product group along the food supply chain in the European Union: a mass flow analysis. Resources Conservation and Recycling. 149. 479-488. 10.1016/j.resconrec.2019.06.011.
- FAO. 2019. The State of Food and Agriculture. Moving forward on food loss and waste reduction. <http://www.fao.org/3/ca6030en/ca6030en.pdf>
- Ana Afonso y Susana Sastre. Cátedra Banco de Alimentos de la UPM, Julio 2017. DESPILFARRO ALIMENTARIO EN ESPAÑA: DATOS ESTADÍSTICOS, ORIGEN Y LEGISLACIÓN PARA REDUCIRLO
- Stenmarck, Åsa & Jensen, Carl & Quested, Tom & Moates, Graham. (2016). Estimates of European food waste levels. 10.13140/RG.2.1.4658.4721. EU FUSIONS project.

Espainia

- MAPA Espainiako elikagaien xahuketa. 2020. urtea vs 2019. urtea
- MAPA Elikagaien xahuketa etxeetatik kanpo Espainian. 2020. urtea
- Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioa Elikagaien xahuketaren txostena Espainiako Industriari eta Banaketari. 2020ko urria.
- Espainiarrek elikagaiak aprobetxatzeko ohiturak (2016ko datuak)

EAE

- Impact HUB Donostia. 2017. Amaierako txostena. Gipuzkoako elikagaien xahuketari buruzko txostena. Elikagaien xahuketari eta gizarte egoera ahulean dauden Gipuzkoako kolektiboen beharrei buruzko diagnostikoa. Gipuzkoako Foru Aldundiko Ingurumen Sailak egindako txostena.
- Impact HUB Donostia. 2017. Egikaritze-laburpena. Gipuzkoako elikagaien xahuketa. Elikagaien xahuketari eta gizarte egoera ahulean dauden Gipuzkoako kolektiboen beharrei buruzko diagnostikoa. Gipuzkoako Foru Aldundiko Ingurumen Sailak egindako txostena.
- Gipuzkoa Foru Aldundia. 2021eko kaleko bilketaren datuak.
- Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU). 2022ko elikagaien xahuketa murrizteko neurtzea.

1. ERANSKINA

ELIKAGAIEN XAHUKETAREN ETA AZPIPRODUKTUEN NEURKETA EGITEKO FITXA: RETAIL

AURKEZPENA

EAEko nekazaritzako elikagaien sektoreari lotutako jarduerak sustatzeko, sentsibilizatzeko eta hedatzeko asmoz, Eusko Jaurlaritzak, ELIKA Fundazioarekin eta HAZIrekin batera, EAEko nekazaritzako elikagaien sektoreko bilakaeraren azterketa eta analisia egiteko eskatu digu, zehazki, elikagaien xahuketaren sorrerari lotutako alderdietan.

Horretarako, inkesta hau diseinatu dugu datuak emateko lana errazteko eta gerora azterketa estatistikoa egin ahal izateko.

Horrez gain, jakinarazi nahi dizugu azterketa honetatik lortutako datuak konfidentzialtasun osoz tratatuko direla, eta batutako datuak baino ez direla argitaratuko.

Aldez aurretik, eskerrik asko parte hartzeagatik.

ESTABLEZIMENDUAREN DATUAK

EJSN	4611 Nekazaritzako lehengaien, bizirik dauden animalien, ehungintzako lehengaien eta erdi landutako produktuen merkataritzako bitartekariak
	4617 Elikagaien, edarien eta tabakoaren merkataritzako bitartekariak
	4621 Zerealen, tabako zotzen, hazien, eta animalientzako elikagaien handizkako merkataritza
	4631 Fruta eta arazkien handizkako merkataritza
	4632 Haragi eta haragi-produktuen handizkako merkataritza
	4633 Esnekien, arrautzen, olioien eta jan daitezkeen gantzen handizkako merkataritza
	4634 Edarien handizkako merkataritza
	4636 Azukrearen, txokolatearen eta gozoen handizkako merkataritza
	4637 Kafearen, tearen, kakaoaren eta espezien handizkako merkataritza
	4638 Arrainaren, itsaskien eta beste elikagai batzuen handizkako merkataritza
	4639 Elikagaien, edarien eta tabakoaren espezializatu gabeko handizkako merkataritza
	4711 Txikizkako merkataritza espezializatu gabeko establezimenduetan, elikagaiak, edariak eta tabako produktuak nagusi izanez

	4719 Txikizkako beste salerosketa batzuk espezializatu gabeko establezimenduetan
	4721 Fruta eta barazkien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta
	4722 Haragi eta haragi produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta
	4723 Arrain eta itsaskien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta
	4724 Ogi eta okindegi, gozo-denda eta gozotegietako produktuen txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta
	4725 Edarien txikizkako merkataritza establezimendu espezializatueta
	4729 Elikagaien txikizkako beste salerosketa batzuk establezimendu espezializatueta
	4781 Elikagaien, edarien eta tabako produktuen txikizkako merkataritza salmenta postuetan eta azoka txikietan
Sozietate-izena (establezimendu aren izena)	
IFK/titularraren NANA	
Sozietate mota	Enpresaburu indibiduala
	Sozietate Mugatua
	Sozietate Anonimoa
	Sozietate Kooperatiboa
	Beste bat (zein)
Helbidea	
Herria	
Lurraldea (Gipuzkoa; Bizkaia; Araba)	

Langile kopurua	
1 eta 5 artean	
6 eta 10 artean	
11 eta 19 artean	
20 eta 49 artean	
50 eta 99 artean	
100 eta 249 artean	
250 edo gehiago	

Fakturazioa (urteko salmenta-kop.)	
250.000 euro baino gutxiago.	
250.000 eta 499.000 euro artean	
500.000 eta 999.000 euro artean	
1 milioi eta 9,99 milioi artean	
10 milioi eta 49,9 milioi artean	
50 milioi euro edo gehiago	

Erantzuten duen pertsonaren datuak	
Izena	
Kargua	
Helbide elektronikoa	
Telefonia	

MERKATURATUTAKO ELIKAGAI-PRODUKTUEN DATUAK

Establezimenduan merkaturatzen diren elikagai-produktu motak (OHARRA: jarduera bakoitzean produktuak ezberdinak izango dira: harategia, arrandegia, fruta-denda, edariak, esnekiak...).

- Produktu bakoitzetik zenbat erosten eta saltzen den neurtzea (neurtu tona/urte)

Elikagai mota	Urteko erosketaren bolumena (t/urte)	Urteko salmentaren bolumena (t/urte)	Urtarokotasuna (Adierazi urteko hilabeteak)
1.			
2.			
3.			
4.			
*Gehitu ilara bat aipatutako produktu bakoitzeko			

ELIKAGAI-HONDAKINEI BURUZKO DATUAK

RETAIL sektorean saltzen dituzten elikagaien parteak botatzen/xahutzen dira egunero. BATZUK EKIDIN DAITEZKE, izan ere, gizakiek kontsumitzeko gai diren arren, saltzeko baztertzen dira (esaterako: kolpeak dituzten produktuak, kolore erakargarriak ez dituztenak, tamaina, soberakinak, etab.). Hala ere, beste batzuk EZIN DIRA EKIDIN, eta araudiaren ondorioz edo produktuaren prestaketa-prozesuaren ondorioz xahutzen dira (esaterako: garbiketagatik edo produktuaren prestaketagatik merkaturatu ezin diren hondarrak, etab.).

- Adierazi zergatik botatzen/xahutzen duzun elikagaien parte bat.

EKIDIN DAITEKE: Kalitate-estandarra ez da betetzen
EKIDIN DAITEKE: Kontsumo lehenetsiaren data / iraungitze-data igaro da.
EKIDIN DAITEKE: Produktua hondatu da
EZIN DA EKIDIN: Ez du dagokion araudia betetzen
EZIN DA EKIDIN: Salduko den produktu bat prestatzeko manipulaziotik edo prozesutik lortu da.
EKIDIN DAITEKE: Beste bat (zehaztu)
EZIN DA EKIDIN: Beste bat (zehaztu)

- Arrazoi bakoitzeko, adierazi zer produktu mota botatzen/xahutzen duzun (Botatzen/xahutzen duzun elikagai-mota)

Kalitate-estandarra ez da betetzen
1.
2.
3.
4.
5.
*Gehitu ilara bat aipatutako produktu bakoitzeko

Kontsumo lehenetsiaren data igaro da.
1.
2.
3.
4.
5.
*Gehitu ilara bat aipatutako produktu bakoitzeko

*Gehitu taula bat arrazoi bakoitzeko

- Saltzeko erosten duzun elikagai bakoitzaren totaletik, zer ehuneko botatzen/xahutzen duzula uste duzu? (Neurtu produktu bakoitzeko ehunekoa urteko)

Produktu-mota	Botatako/xahututako % (urteko)
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
Gehitu ilara bat aipatutako produktu bakoitzeko	

- Zein da botatzen/xahutzen dituzun elikagaien azken helmuga?

Hondakinen enpresa-kudeatzaileari ematea/balorizazioa
Bilketarako udal-zerbitzua
Zuzenean hondakin organikoaren edukiontzira (marroia)
Zuzenean errefusaren edukiontzira (grisa edo berde iluna)
Beste bat (zehaztu)

- Elikagai-kopuru hori botatzea/xahutzea...

Kostua dakar	Adierazi zenbat:
Diru-sarrera dakar	Adierazi zenbat:
Ez dakar kosturik ezta diru-sarrerarik	

ZURE ESTABLEZIMENDUKO ELIKAGAIEN XAHUKETA MURRIZTEKO HARTUTAKO NEURRIAK

- Neurriren bat hartu al duzu elikagaien xahuketa murrizteko (giza kontsumorako gai diren arren, saltzeko erabiltzen ez diren elikagaiak botatzea/xahutzea)?

Bai	Zein?
Ez	Zergatik?

- Zer zailtasun duzu elikagaien xahuketa murrizteko?

Testu librea

- Elikagaien xahuketa murrizteko informazioa jaso nahiko zenuke?

Bai
Ez

PRIBATUTASUN POLITIKA: Zure datu pertsonalak tratatzeko informazioa

Arduraduna: Eusko Jaurlaritza

Helburua: EAEko nekazaritzako elikagaien sektorearekin lotutako jarduerak sustatu, sentsibilizatu eta zabaltzea. EAEn nekazaritzako elikagaien sektorearen bilakaeraren azterketak eta analisiak egitea.

Konfidentzialtasuna: Ikerketa honen ondorioz lortutako datuak konfidentzialtasun baldintza zorrotzetan gordeko dira, modu agregatuta bakarrik argitaratuz.

Eskubideak eta informazio osagarria: Zure datuen tratamenduari buruzko eskubideak erabili ahal dira eta tratamenduari buruzko informazio osagarria lor dezakezu webgunean:

<https://www.euskadi.eus/registro-de-actividades-de-tratamiento-rat/web01-aprat/es/>